



**To je predvsem avtorski film, ki popolnoma odstopa od sodobnih trendov slovenskega filma in niti najmanj ne poskuša toliko ugajati, kot vzbuja spoštovanje.** Foto: dokumentacija Dnevnika

## Ljubljana je ljubljena

**Zdenko Vrdlovec**

»Tu sei un miracolo,« vzklíknejo Giorgio in drugi italijanski oficirji, ko zagledajo Marjano, ki je poosebljena v igralki Ivi Kranjc in upodobljena v sliki direktorja fotografije Tomislava Pinterja res takšna, da bi v njej lahko videli oživljeno Madono. Toda Marjana spada še v neko drugo galerijo, galerijo filmskih blondink, na katero se Matjaž Klopčič spozna tako dobro kot na renesančne portrete. V tej galeriji najdemo sicer zelo različne like blondink, toda najzanimivejše so seveda tiste, katerih »bistvo« se ne ujema z njihovim angelskim videzom. In nekaj te dvojnosti premore tudi Klopčičeva Marjana s svojo sijočo lepoto in s svojim žarom ljubezni do italijanskega oficirja Giorgia (Igor Samobor); ženska zveza z okupatorjem je pač lahko ena izmed oblik ljubezni, ki ne pozna ovir (ali pa jo le-te še spodbujajo), toda če takšno ljubezensko razmerje vsebuje tudi izdaje slovenskih patriotov, je to že dovolj za svetlo-temno podobo Marjane. In ne le dovolj, prav to je tisto, kar se – kajpada po avtorjevi volji – celo sami Marjani zazdi že preveč: ko odkrije, da je tudi ona izdana oziroma da je njen »oficirček« iz Cremona že poročen. Klečeplazenje mlade pianistke okoli Prešernovega spomenika kot samokaznovanje za seks z učiteljem klavirja morda niti nima druge vloge kot napoved Marjaninega kaznovanja. Toda to njeno kaznovanje je radikalno drugačno, in to prav zato, ker ni toliko kaznovanje za »grešno« ljubezen, kot pa za tisto, kar je bilo v njej preveč (izdaje patriotov). Marjana se torej v Klopčičevi scenaristični in režijski invenciji kaznuje tako, da kastrira svojega »oficirčka« in tako ustvari neko figuro ljubezni, ki je »večna« prav kot invalidna.

Toda klopčičevsko »celo« žensko sestavljata najmanj dve ženski. Druga je videti kot Marjanino čisto nasprotje, to je Anita (Nataša Barbara Gračner), ki je na eni strani povsem konkretna prostitutka, na drugi in obenem pa je neke vrste mitična ali »sveta kurba«, ki se spozna na resnico človeških vrlin in kreposti. Kot »sveta kurba« je Anita torej tudi nekakšna svetnica, nedvomno pa tudi Matjaž Klopčič ve, da je to že kliše.

Toda raznih podvojitvev v tem njegovem filmu, Ljubljana je ljubljena, kar ni konec. Opazne so tudi na moški strani, čeprav drugače kot na ženski. Film se začne z letnico 1934, ko Otonou mala Marjana na božični večer odkrije spolne razlike. Temu sledi preskok v italijansko okupacijo Ljubljane, ko Oton sodeluje z ilegalci, njegova Marjana pa se že spogleduje z oficirjem Giorgiom, ki se naseli v meščansko stanovanje Otonove družine (z veliko aluzij na starše in sorodnike Matjaža Klopčiča). Toda v Ljubljana je ljubljena ni več takšnih skojevskih akcij, kot je Popajeva v Sedmini, pač pa vidimo samo skojevsko eksekucijo domačega izdajalca. In tudi mladi Oton (Kristijan Guček) je rahlo osenčen lik, ne toliko zato, ker je bolj pasivna priča kot kakšen akter, kakor pa zaradi sanj – čeprav te nemara niso toliko njegove kot »avtorske« – v katerih si z italijanskim oficirjem Giorgiom delita isti ženski, Marjano in Anito. Sanje se pač ne zmenijo za nasprotja v realnosti oziroma jih pokažejo v drugi luči in zvezi.

Sicer pa je bila realnost v Klopčičevih filmih skoraj vedno simbolično povzdignjena in sprevrnjena, v njegovih prvih pa je bila celo bolj realnost modernistične naracije. Toda Ljubljana je ljubljena je vendarle nekaj povsem drugega: to je predvsem dobesedno avtorski film, ki seveda popolnoma odstopa od sodobnih trendov slovenskega filma in niti najmanj ne poskuša toliko ugajati, kot vzbuja spoštovanje.